

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
« 28 » серпня 2026 року (протокол № 8)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом директора

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
« 31 » липеня 2026 року № 129-к

Директор, голова вченої ради, д.ю.н., проф.

 Анатолій КОДИНЕЦЬ

ПОГОДЖЕНО

Голова Ради аспірантів та молодих вчених

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

Ольга ОМЕЛЬЧЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність

Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності

Національної академії правових наук України

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про академічну доброчесність», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Статуту та інших нормативно-правових актів, а також Типового положення про систему забезпечення академічної доброчесності в наукових установах Національної академії правових наук України, затвердженого Постановою бюро президії НАПрН України № 252/1-Б від 17.07.2026 р.

1.2. Положення є правовою основою системи забезпечення якісної освітньої і наукової діяльності Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України (далі – Інститут).

1.3. Головна мета Положення полягає у забезпеченні чесного, прозорого та етичного освітнього і наукового середовища, спрямованого на запобігання порушенням академічної доброчесності і підвищенню якості освітньої і наукової діяльності в Інституті.

1.4. Основні завдання реалізації цього Положення:

1) формулювання чітких норм та правил доброчесної поведінки в навчальному та науковому середовищі для співробітників Інституту, здобувачів ступеня доктора філософії (далі – здобувачі) та роботи редакційних колегій періодичних видань Інституту;

2) попередження порушення вимог академічної доброчесності;

3) формування культури доброчесності учасників освітнього і наукового процесу в Інституті, а саме: чесність, самостійність, повага до інтелектуальної власності та етичних норм;

4) гарантія справедливого оцінювання знань та результатів навчально-наукової діяльності задля підвищення довіри до освітнього процесу в аспірантурі Інституту.

1.5. Це Положення розроблено на основі та з використанням термінів у значеннях, наведених у Законі України «Про академічну доброчесність» та інших законах України.

1.6. Дія Положення відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з провадженням академічної діяльності в Інституті, яка охоплює:

1) наукову, науково-педагогічну, викладацьку діяльність;

2) навчальну діяльність здобувачів;

3) створення, рецензування, наукове редагування академічних творів;

4) вступні випробування в Інституті;

5) проведення конкурсів та інших подібних заходів у сфері освіти і науки та участь у таких заходах (далі – конкурси);

6) присудження наукових ступенів, присвоєння вчених звань;

7) атестацію наукових працівників;

8) здійснення науково-правової експертизи;

7) інші види діяльності, пов'язані з освітнім процесом і науковою діяльністю Інституту.

1.7. Це Положення, що визначає політику, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності у частині, що стосується здобувачів, підлягає погодженню з Радою молодих вчених Інституту.

2. Дотримання основних правил академічної доброчесності

2.1. Науково-педагогічні, наукові працівники та інші особи, які здійснюють викладацьку діяльність в Інституті, зобов'язані дотримуватися правил, визначених у ст. 5 Закону України «Про академічну доброчесність».

2.2. Співробітники Інституту в своїй науковій діяльності зобов'язані дотримуватися правил, визначених у ст. 6 Закону України «Про академічну доброчесність».

2.3. Здобувачі у навчальній діяльності в аспірантурі зобов'язані дотримуватися правил, визначених у ст. 7 Закону України «Про академічну доброчесність».

2.4. Співробітники Інституту, здобувачі зобов'язані дотримуватися основних правил в процесі створення (написання) академічного твору, визначених у ст. 8 Закону України «Про академічну доброчесність» та у інших законах. Зокрема використання в академічному творі результатів інтелектуальної, творчої діяльності інших осіб повинно здійснюватися виключно шляхом цитування з урахуванням відповідних вимог Закону України «Про авторське право і суміжні права».

2.5. Використання в академічному творі раніше опублікованих власних наукових результатів автора (гіпотез, аргументів, висновків, пропозицій) повинно супроводжуватися посиланням на раніше опублікований твір автора, у якому такі наукові результати були отримані.

2.6. Академічний твір повинен містити достовірну та перевірену інформацію та не допускати її фабрикування, фальсифікації. Будь-які припущення чи недоведені твердження в академічному творі повинні чітко ідентифікуватися.

2.7. Використання генеративного штучного інтелекту (далі – ШІ) при підготовці академічного твору повинно бути прозорим, відповідальним і таким, що не замінює функції авторства у проведенні дослідження. В академічному творі повинна розкриватися інформація про використання ШІ з метою проведення експерименту, аналізу тексту і даних з метою формування статистики або інших висновків щодо тексту і даних, генерування схем, діаграм, гістограм чи зображень. Така інформація повинна включати опис методики використання ШІ, назву моделі ШІ, поставлені перед ШІ завдання та отримані результати.

2.8. При оприлюдненні академічного твору в ньому крім авторів можуть зазначатися особи, які брали участь у його редагуванні, оформленні, виконанні експериментів чи розрахунків, перекладу тощо, із зазначенням характеру внеску кожної такої особи.

2.9. Тексти дисертацій здобувачів, що підписані кваліфікованим електронним підписом, повинні оприлюднюватися до дати їх захисту в разовій спеціалізованій вченій раді у машино зчитувальному форматі з наданням вільного доступу на постійній основі без обов'язкової автентифікації та з дотриманням вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

2.10. Оцінювання результатів академічної діяльності Інституту має здійснюватися з дотриманням правил, визначених у ст. 9 Закону України «Про академічну доброчесність».

2.11. Особи, які здійснюють експертну діяльність відповідно до законодавства і Статуту Інституту, повинні дотримуватися правил, визначених у ст. 10 Закону України «Про академічну доброчесність».

2.12. У разі організації і проведення конкурсів Інститут як організатор повинен дотримуватися правил, визначених у ст. 11 Закону України «Про академічну доброчесність».

3. Забезпечення академічної доброчесності

3.1 Система забезпечення академічної доброчесності в Інституті є основною складовою внутрішнього забезпечення якості освітньої і наукової діяльності, яка передбачає формування, забезпечення та популяризацію внутрішньої політики щодо академічної доброчесності, встановлення вимог до створення, виконання, оприлюднення та оцінювання академічних творів, проведення заходів, спрямованих на формування та утвердження культури академічної доброчесності, визначення повноважень і відповідальності співробітників та процедури розгляду повідомлень про порушення, гарантування прав учасників освітнього і наукового процесу, ухвалення рішень щодо відповідальності, можливості їх оскарження та визначає порядок функціонування уповноважених органів у цій сфері.

3.2. Інститут зобов'язаний оприлюднювати на офіційному веб-сайті це Положення та інші внутрішні акти, що визначають політики, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності в Інституті.

3.3. Академічні твори, що призначені до видання Інститутом та/або публікації у періодичних виданнях, засновником і видавцем яких є Інститут, підлягають перевірці на відсутність ознак порушення академічної доброчесності.

3.4. Забезпечення функціонування системи академічної доброчесності в Інституті здійснюється шляхом розробки та оприлюднення внутрішніх актів з питань академічної доброчесності на офіційному вебсайті Інституту, проведення заходів із популяризації її принципів, належного розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, притягнення до відповідальності осіб, які порушили академічну доброчесність, та виконання

інших вимог щодо функціонування системи академічної доброчесності, встановлених Законом України «Про академічну доброчесність».

3.5. Інститут забезпечує доведення до здобувачів інформації щодо дотримання академічної доброчесності та вжиття заходів щодо недопущення надмірного навчального навантаження здобувачів в аспірантурі і відповідності обсягу і рівня складності завдань для самостійної роботи часу, що відведений навчальним планом на її виконання. Науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані особистим прикладом утверджувати принципи академічної доброчесності, формувати відповідну культуру у здобувачів через навчання, мотивацію до її дотримання, створення завдань творчого характеру, своєчасне виявлення та припинення порушень, застосування виховних заходів і притягнення до академічної відповідальності відповідно до законодавства, цього Положення та інших внутрішніх актів.

3.6. Інститут забезпечує академічну доброчесність у видавничій діяльності шляхом затвердження та оприлюднення правил, що унеможливають публікацію академічних творів із порушеннями академічної доброчесності, зокрема через встановлення процедур рецензування, перевірки на наявність ознак недоброчесності, відкликання опублікованих творів та розгляду повідомлень про порушення.

3.7. Інститут забезпечує дотримання академічної доброчесності під час присудження здобувачам наукового ступеню доктора філософії шляхом обов'язкової перевірки дисертацій на наявність ознак порушення у вигляді академічного плагіату за допомогою комп'ютерної системи. Виявлення порушень академічної доброчесності є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня відповідно до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

4. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

4.1. Порушенням академічної доброчесності є дія чи бездіяльність суб'єкта академічної діяльності, передбачена Законом України «Про академічну доброчесність». Видами порушення академічної доброчесності є:

- 1) відчуження авторства;
- 2) академічний плагіат;
- 3) приписування авторства;
- 4) самоплагіат;
- 5) фабрикація;
- 6) фальсифікація;
- 7) недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом;
- 8) недоброчесне оцінювання;
- 9) несамотійне виконання завдання;

- 10) недозволена допомога;
- 11) академічний саботаж;
- 12) схиляння до порушення академічної доброчесності;

13) інституційні порушення академічної доброчесності. 4.2. Суб'єкт академічної діяльності вважається таким, що допустив порушення академічної доброчесності, лише у разі встановлення такого факту відповідно до процедур, визначених Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішнім актом, прийнятим відповідно до цього Закону, зокрема Положенням про Комісію з етики.

4.2. Порядок виявлення та підтвердження факту порушення академічної доброчесності визначається цим Положенням на підставі вимог Закону України «Про академічну доброчесність», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», спеціальних законів у сфері освіти і науки.

4.3. Інститут застосовує заходи реагування на порушення академічної доброчесності, а саме:

- 1) виховні заходи;
- 2) притягнення до академічної та/або дисциплінарної відповідальності;
- 3) реагування на порушення академічної доброчесності при проведенні конкурсів;
- 4) інституційні заходи реагування.

4.4. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності співробітником Інституту до нього може застосовуватися будь-який зазначений захід або будь-яке поєднання зазначених заходів відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» у межах притягнення до академічної відповідальності:

- 1) виключення зі складу вченої ради Інституту з позбавленням права бути членом вченої ради строком від одного до трьох років;
- 2) позбавлення права участі в атестації здобувачів строком від одного до трьох років;
- 3) позбавлення права брати участь у конкурсах строком від одного до трьох років;
- 4) позбавлення права бути науковим керівником здобувачів строком від одного до трьох років;
- 5) позбавлення права бути керівником та/або відповідальним виконавцем наукових досліджень строком від одного до трьох років;
- 6) заборона претендувати на присвоєння вченого звання строком від одного до трьох років;
- 7) виключення зі складу редакційної колегії заснованого Інститутом наукового видання строком від одного до трьох років;
- 8) позбавлення наукового ступеня;
- 9) позбавлення вченого звання;
- 10) позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, присуджених (присвоєних) Інститутом.

4.5. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності

співробітником Інституту до нього може застосовуватися будь-який зазначений захід або будь-яке поєднання зазначених заходів відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» у межах притягнення до дисциплінарної відповідальності:

- 1) догана;
- 2) звільнення з Інституту.

4.6. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності здобувачем до нього може застосовуватися будь-який зазначений захід або будь-яке поєднання зазначених заходів відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» у межах притягнення до академічної відповідальності:

- 1) відрахування з аспірантури;
- 2) позбавлення наукового ступеня;
- 3) зобов'язання до повторного виконання завдання;
- 4) повторне проходження (виконання) відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- 5) повторне проходження оцінювання (включаючи підсумкове оцінювання або атестацію);
- 6) позбавлення права брати участь у відповідних конкурсах строком від одного до трьох років;
- 7) скасування рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії.

4.7. Особа, яка бере участь у проведенні вступного випробування, конкурсу, зокрема є членом приймальної комісії, організаційного комітету, конкурсної комісії, журі тощо, та вчинила порушення академічної доброчесності, виводиться зі складу відповідного органу та відсторонюється від участі у проведенні такого вступного випробування, конкурсу.

5. Подання і розгляд повідомлення про порушення академічної доброчесності

5.1. Особа, яка має докази, що свідчать про ознаки порушення академічної доброчесності має право повідомити про це письмово (у паперовій чи електронній формі) директора (чи заступника директора за відсутності директора) Інституту.

5.2. Повідомлення про порушення академічної доброчесності повинно містити: прізвище, ім'я, по батькові заявника та контактні дані, якщо заявник бажає отримати відповідь; відомості про особу, щодо якої подається повідомлення; опис обставин, які свідчать про ймовірне порушення академічної доброчесності; посилання на матеріали або джерела, які можуть свідчити про ймовірне порушення академічної доброчесності; перелік доданих матеріалів; дату подання. До повідомлення можуть додаватися копії документів, результати порівняльного аналізу текстів, матеріали програмної перевірки тексту, скриншоти, витяги з баз даних, копії листування або інші матеріали, інформація з яких може бути перевірена.

5.3. Анонімне повідомлення про порушення академічної доброчесності може бути розглянуте у випадках, передбачених законодавством, якщо наведена в ньому інформація містить конкретні фактичні дані, які можуть бути перевірені, та стосується академічного твору, результату академічної діяльності, процедури, рішення або інших обставин, розгляд яких належить до компетенції наукової установи.

5.4. Повідомлення реєструється у день його надходження або не пізніше наступного робочого дня за формою, визначеною порядком діловодства в Інституті.

5.5. Повідомлення підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація містить фактичні дані, що вказують на можливий факт порушення академічної доброчесності, які можуть бути перевірені. Повідомлення залишається без розгляду, якщо наведена у ньому інформація не містить фактичних даних, що вказують на ознаки порушення академічної доброчесності; викладені у повідомленні обставини не можуть бути перевірені; порушені у повідомленні питання не належить до компетенції Інституту; повідомлення є повторним і не містить нових обставин та/або посилань на нові матеріали порівняно з раніше поданим повідомленням.

5.6. Якщо повідомлення стосується порушення академічної доброчесності директором Інституту, крім порушень, що розглядаються відповідно до статті 40 Закону України «Про академічну доброчесність», таке повідомлення залишається без розгляду. Особі, яка здійснила повідомлення, невідкладно роз'яснюється порядок подання такого повідомлення до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти відповідно до статті 39 Закону України «Про академічну доброчесність».

5.7. У разі, якщо повідомлення підлягає розгляду, директор (заступник директора) Інституту протягом трьох робочих днів з дати отримання зазначеного повідомлення приймає одне з таких рішень:

1) надіслати повідомлення для розгляду уповноваженому органу або уповноваженій особі;

2) притягнути особу до академічної та/або дисциплінарної відповідальності у випадку, з підстав та в порядку, визначених Законом України «Про академічну доброчесність», цим Положенням та іншими внутрішніми актами.

5.8. Уповноважений орган або уповноважена особа розглядає повідомлення протягом розумного строку, який не перевищує шести місяців з дня реєстрації повідомлення, якщо інше не передбачено законом.

5.9. Орган або особа, якій було доручено розгляд повідомлення, за результатами його розгляду приймає одне з таких рішень:

про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення особи, яка вчинила таке порушення, до академічної відповідальності. Якщо особа, щодо якої приймається рішення про притягнення до академічної відповідальності, є співробітником Інституту, в залежності від виду порушення та істотності його наслідків одночасно з

притягненням до академічної відповідальності вирішується питання про притягнення або не притягнення такої особи до дисциплінарної відповідальності;

про відсутність факту порушення академічної доброчесності та відмову у притягненні особи до академічної відповідальності.

Рішення за необхідності оприлюднюється на офіційному вебсайті Інституту протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

5.10. Рішення про притягнення особи до академічної відповідальності має бути обґрунтованим, тобто ухваленим на підставі доказів, повно і всебічно досліджених у процесі розгляду повідомлення, які у своїй сукупності свідчать про вчинення порушення і/або на підставі визнання особою факту порушення академічної доброчесності, та містити інформацію про конкретний вид порушення академічної доброчесності і санкцію за таке порушення. Припущення або непідтверджені докази не можуть бути підставою для притягнення до відповідальності.

5.11. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має право особисто або через свого представника:

- 1) бути поінформованою про початок процедури розгляду повідомлення;
- 2) ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- 3) надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- 4) бути поінформованою про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до відповідальності.

5.12. Особа, стосовно якої встановлено факт порушення академічної доброчесності та прийнято рішення про притягнення її до академічної відповідальності, а також особа, яка подала повідомлення, мають право оскаржити таке рішення у порядку, визначеному законом.

5.13. Рішення, ухвалене у встановленому порядку, набирає чинності з дня його оприлюднення, а в разі його оскарження – з дня оприлюднення рішення суб'єктом розгляду скарги.

5.14. Скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії у зв'язку із встановленням фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у дисертації здійснюється згідно з Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), Положенням про організацію процедури захисту дисертації та присудження ступеня доктора філософії у Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності НАПрН України.

5.15. Позбавлення наукового ступеня доктора філософії, присудженого на підставі рішення разової спеціалізованої вченої ради, створеної в Інституті, здійснюється з урахуванням ст. 40 Закону України «Про академічну доброчесність».

6. Зберігання матеріалів

6.1. Матеріали розгляду повідомлення зберігаються у справі відповідно до правил діловодства та номенклатури справ Інституту.

6.2. Доступ до матеріалів справи надається учасникам процедури в обсязі, необхідному для реалізації їхніх прав, з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних, службової інформації та іншої інформації з обмеженим доступом.

6.3. Узагальнена інформація про розглянуті повідомлення може використовуватися для підготовки щорічного звіту, удосконалення внутрішніх актів, проведення навчальних і просвітницьких заходів, за умови недопущення безпідставного розголошення персональних даних.

7. Заключні положення

7.1. Це Положення набирає чинності з дня набрання чинності Закону України «Про академічну доброчесність» та вводиться в дію наказом директора Інституту, якщо інше не передбачено таким наказом.

7.2. У разі внесення змін до законодавства України, що регулюють відносини у сфері академічної доброчесності, норми цього Положення застосовуються в частині, що не суперечить чинному законодавству.

7.3. Публічний доступ до Положення забезпечується шляхом його оприлюднення на офіційному вебсайті Інституту.